

AUGANTI IR SAUGI LIETUVA VEIKSMINGOJE EUROPOS SAJUNGOJE

Lietuvos Europos Sąjungos politikos 2015–2020 metų strateginės kryptys

Ivadas

Per narystės Europos Sąjungoje (ES) dešimtmetį Lietuva padarė reikšmingą pažangą politinės ir ekonominės integracijos į ES srityje. Sustiprėjo jos ir kitų ES valstybių narių ryšiai, Lietuvos piliečiai gali laisvai judėti Šengeno erdvėje. Lietuva sėkmingai įveikė 2008 m. ekonominę ir finansų krizę ir užtikrino nuoseklų ekonomikos augimą. Pradėta ir įgyvendinta dalis Lietuvos energetinę nepriklausomybę užtikrinančių projektų, nuo 2015 m. Lietuva tapo euro zonos nare, o antrąjį 2013 m. pusmetį vykęs pirmininkavimas ES Tarybai įtvirtino Lietuvos kaip patikimos partnerės, gebančios prisiimti atsakomybę už visai ES svarbius sprendimus, statusą.

Būdama viena stipriausių pasaulines problemas sprendžiančių veikėjų, ES nuolat susiduria su įvairiais iššūkiais. Sėkmingai įveikusi ekonominę ir finansų krizę ES privalo susitelkti į ekonominį augimą, kuris galimas tik įgyvendinant atsakingą ekonominę ir finansų politiką, vykdant būtinas struktūrines reformas ir skatinant reikiamas investicijas tiek nacionaliniu, tiek ES lygiu. Saugumo krizės ES kaimynystėje, taip pat terorizmo, kibernetinių grėsmių ir propagandos iššūkiai skatina stiprinti saugumą visoje ES ir persvarstyti ES vaidmenį pasaulyje. Šie veiksniai formuoja ir Lietuvos ES politiką.

Lietuvos ES politika skirta aktyviai dalyvauti ES sprendimų priėmimo ir jų įgyvendinimo procese, siekti, kad šie sprendimai prisidėtų prie saugios, klestinčios ir veiksmingai valdomos ES kūrimo, taip pat prie Lietuvos piliečių gerovės ir saugumo.

Lietuvos ES politikos 2015-2020 m. tikslas – kurti augančią ir saugią Lietuvą veiksmingoje ES.

Lietuvos ES politikos strateginės kryptys – vidutinio laikotarpio planavimo gairės, kuriose numatytos pagrindinės Lietuvos ES politikos iniciatyvos, kuriomis remiantis formuluojama Lietuvos pozicija.

Lietuvos ES politikos 2015–2020 metų strateginės kryptys parengtos, įvertinus pažangą, pasiektą įgyvendinant Lietuvos ES politikos 2008-2013 metų strategines kryptis „Daugiau Europos Lietuvoje ir Lietuvos Europoje“. 2015-2020 metų strateginės kryptys formuluojamos, remiantis Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, ES ekonomikos augimo strategija „Europa 2020“, Vyriausybės programa, Seimo ir Vyriausybės sprendimais ES klausimais, strategine ES darbotvarke, Europos Komisijos politinėmis gairėmis ir darbo programa, kitais Lietuvos ir ES įvairių sričių politikos strateginiais dokumentais.

Lietuvos ES politikos 2015-2020 metų strateginėmis kryptimis siekiama:

Pirma, užtikrinti nuoseklų, aktyvią, į rezultatus orientuotą, nacionalinius ir ES interesus atitinkančią Lietuvos ES politiką ir šios politikos tęstinumą.

Antra, užtikrinti, kad valstybės institucijos *susitelktų*, siekdamos augančios ir saugios Lietuvos stiprioje ir veiksmingai dirbančioje ES.

Trečia, siekti, kad Lietuvos ES politikos tikslai būtų *suprantami* visuomenei ir skatintų aktyvesnę piliečių įsitraukimą ir *dalyvavimą* ES sprendimų priėmimo procese.

Lietuvos ES politikos 2015–2020 metų strateginių kryptių dokumentą sudaro trys dalys. Jose aprašomos iniciatyvos, prisidėsiančios prie atitinkamai „Augančios Lietuvos“, „Saugios Lietuvos“, ir „Lietuvos veiksmingoje ES“ kūrimo. Visos dalys glaudžiai susijusios, todėl kiekviena dokumente aprašyta iniciatyva gali prisidėti ir prie kitų sričių. Siekiant išvengti dubliavimo, iniciatyvos priskirtos tai daliai, kurioje jų indėlis svariausias.

I dalis

Auganti Lietuva

Didelę pridėtinę vertę kurianti, pasaulyje konkuruoti gebanti Lietuvos ekonomika, pasižyminti tvariu, „žaliu“, inovacijomis grindžiamu augimu.

Lietuva remia ekonomikos atsigavimą. Jis įmanomas tik vykdant atsakingą, į ūkio augimą orientuotą ekonominę ir finansų politiką, būtinas struktūrines reformas, skatinant reikiamas investicijas tiek nacionaliniu, tiek ES lygiu. Prioritetu privalo likti ir ES finansinis stabilumas ir skaidri mokesčių politika. Didelis dėmesys bus skiriamas tam, kad būtų veiksmingai panaudotos ES fondų investicijos.

Siekdama palaikyti Lietuvos ir visos ES ekonomikos augimą, pagrindinį dėmesį Lietuva skirs tam, kad būtų užtikrintos augimui palankios sąlygos – gerai veikianti ES bendroji rinka, inovacijoms ir verslumui palanki aplinka. Taip pat bus siekiama aktyviau įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ tikslus atitinkančias struktūrines reformas. Siekiant stiprinti ES bendrosios rinkos veikimą, būtina pašalinti vis dar egzistuojančias kliūtis paslaugų ir prekių judėjimui, geriau išnaudoti ES bendros skaitmeninės rinkos potencialą. Siekiant užtikrinti veiksmingą mokslo ir inovacijų sistemą, būtina stiprinti mokslininkų, mokslo ir studijų institucijų ir verslo įmonių tarptautinį bendradarbiavimą, įsitraukimą į mokslo konkurencingumą stiprinančias ES iniciatyvas, sudaryti patrauklias karjeros galimybes tyrėjams, gerinti mokslinių tyrimų infrastruktūrą ir įveiklinimą. Lietuva skatins šalies verslo ir mokslo visuomenę aktyviau naudotis ES teikiamomis galimybėmis ir dalyvauti bendrose iniciatyvose.

Lietuva siekia, kad ES prekybos politika reikšmingai prisidėtų prie ES ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo, siektų abipusio rinkos atvėrimo, skatintų sąžiningos prekybos taisykles ir būtų suderinama su aukštais socialiniais ir aplinkosaugos standartais, būtų skaidri ir atsakinga.

Lietuva siekia tolesnės šalies energetikos, transporto ir telekomunikacijų sektorių integracijos į bendrąją ES rinką, išnaudodama jos teikiamus privalumus ir didindama šių sektorių konkurencingumą. Energetikos sektoriuje Europos Komisijos iniciatyva kuriama ES energetikos sąjunga yra naujas postūmis ES energetikos politikos srityje, padėsiantis užtikrinti konkurencingą, tvarų ir patikimą energijos tiekimą ES visuomenei ir verslui. Siekiant padidinti energijos tiekimo patikimumą ir konkurencingumą, pirmiausia būtina įgyvendinti jau užsibrėžtus uždavinius, kurių vienas svarbiausių yra baigti kurti ES energijos vidaus rinką. Visiškai integruota ir veikianti ES energijos vidaus rinka yra prioritetas Lietuvos energetikos politikos tikslas. Siekiant šio tikslo ypatingas dėmesys tiek nacionaliniu, tiek ES lygiu turi būti teikiamas panaikinti Baltijos šalių infrastruktūrinę ir sistemine energetinę izoliaciją ir visapusiškai integruotis į Europos energijos rinką. Taip pat svarbu plėtoti veiksmingą regioninį bendradarbiavimą, užtikrinti pakankamus vietinius pajėgumus savo energijos poreikiams ir sukurti galimybes konkuruoti bendrojoje Europos energijos rinkoje.

Transporto sektoriuje pagrindiniai Lietuvos interesai yra tolesnė Lietuvai svarbių infrastruktūrinių sąsajų su ES transporto tinklu plėtra, ES taisyklių, užtikrinančių veiksmingą bendros rinkos funkcionavimą, tinkamas įgyvendinimas visose valstybėse narėse, dalyvavimas formuojant ES transporto infrastruktūros finansavimo politikos principus, pakankamos ES finansinės paramos strateginiams Lietuvoje vykdomiems transporto infrastruktūros projektams užsitikrinimas, šalies

transporto ir logistikos sektoriaus potencialo išnaudojimas Europos, Nepriklausomų Valstybių Sandraugos ir Azijos rinkas jungiančiose logistikos grandinėse.

Lietuva suinteresuota visiškai integruotos skaitmeninės rinkos, kurioje laisvai judėtų prekės, paslaugos ir pinigai, sukūrimu. Pagrindinis dėmesys bus skiriamas Lietuvos gyventojų skaitmeniniams įgūdžiams tobulinti; technologiškai pažangioms, gyventojų poreikius atitinkančioms viešosioms ir administracinėms elektroninėms paslaugoms, visuomenės poreikius atitinkančio kultūrinio ir lietuvių rašytinės ir sakytinės kalbos sąsajomis pagrįstam skaitmeniniam turiniui kurti; skaitmeniniams produktams ir elektroninėms paslaugoms, taip pat saugiai ir sąveikiai informacinių ir ryšių technologijų infrastruktūrai, įskaitant geografiškai tolygią sparčiojo plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą, plėtoti. Telekomunikacijų sektoriuje ypatingas dėmesys bus skiriamas interneto infrastruktūrai tobulinti, juo besinaudojančių vartotojų skaičiui didinti ir pažangioms elektroninėms paslaugoms plėsti.

ES bendroji žemės ūkio politika (BŽŪP) ir ES bendroji žuvininkystės politika sudaro prielaidas plėtoti inovatyvią ir gyvybingą žemės ūkio ir maisto produktų gamybą, kartu tausoti gamtos išteklius, išsaugoti biologinę įvairovę, skatinti gyvųjų vandens išteklių atsikūrimą iki tausaus lygio. Lietuva remia priemones, užtikrinančias tvaraus žemės ūkio produktyvumo augimą. Siekdama darnaus kaimo vietovių vystymo, Lietuva įgyvendins Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones ir iniciatyvas, skirtas kaimo vietovių ekonominiam gyvybingumui užtikrinti, naujoms darbo vietoms kaime kurti ir bendruomeninei veiklai skatinti.

Racionaliai naudodama kaimo plėtros, tiesioginių išmokų, nacionalinės paramos, valstybės pagalbos ir žuvininkystės politikos priemones, Lietuva siekia gerinti verslo aplinką smulkiems ir vidutiniams šeimos ūkiams, didinti jaunimo užimtumą, kurti darbo vietas ir skatinti įvairią ekonominę veiklą kaime.

Įgyvendinant atnaujintą Nacionalinę aplinkos apsaugos strategiją bus prisidedama prie 7-osios ES aplinkosaugos veiksmų programos iki 2020 m. tikslų įgyvendinimo ir žaliosios ekonomikos kūrimo ir kartu išlaikomi esminiai ilgalaikiai Lietuvos aplinkos apsaugos politikos tikslai. Įgyvendindama klimato kaitos politiką, Lietuva siekia ekonomikos žalinimo per aplinkai draugiškų technologijų diegimą, aplinkai žalingų subsidijų panaikinimą ir žiedinės, mažai anglies dioksido išskiriančios ekonomikos sukūrimą. Lietuva suinteresuota tokiu žaliosios ekonomikos principų taikymu ES, kuris leistų užtikrinti ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą ir kartu gerintų aplinkos būklę. Skatinamos viešojo ir privataus sektoriaus investicijos, moksliniai tyrimai ir inovacijos skirti žaliosios ekonomikos principams įgyvendinti.

Lietuva siekia, kad būtų veiksmingai įgyvendintos ES kuriamos ir jau sukurtos priemonės, pirmiausia strategija „Europa 2020“, padėsiančios didinti kokybišką užimtumą, sudaryti sąlygas į veiksmingą darbo rinką integruotis asmenims, ypač jaunimui.

ES lygmens iniciatyvos, padėsiančios kurti ir stiprinti tvarią, sumanią, konkurencingą ir žalią Lietuvos ekonomiką:

1. Stipri Ekonominė ir pinigų sąjunga (EPS)

- Veiksmingai integruotis į euro zonos sprendimų priėmimo mechanizmus – Euro grupę, Europos stabilumo mechanizmą (ESM).
- Palaikyti tolesnę euro zonos plėtrą, paremtą tvariu nustatytų Maastrichto kriterijų laikymusi.

- Naryste Euro grupėje ir ESM prisidėti prie EPS stabilumo, pabrėžti subalansuotos makroekonominės politikos vykdymo svarbą.

- Siekti, kad euro zonos ekonominė politika būtų orientuota į ūkio augimo, konkurencingumo, investicijų ir užimtumo skatinimą, o euro zonos ekonominė valdysena skatintų struktūrines reformas, kurių reikia veiksmingai EPS. Nepaisant EPS gilinimui skirtų priemonių, valstybės narės ir toliau turi vykdyti atsakingą fiskalinę politiką ir siekti subalansuotų viešųjų finansų ilgoju laikotarpiu.

- Remti EPS socialinio matmens vystymą.

2. Stabilus ir augimą skatinantis finansų sektorius

- Integruotis į naujus Bankų sąjungos mechanizmus – bendrą bankų priežiūros ir bendrą pertvarkymo mechanizmą. Siekti, kad ES lygiu būtų sukurtos visos reikiamos priemonės šioms sistemoms įgyvendinti ir veiksmingai veikti tam, kad tiek Lietuvos, tiek visos ES kredito įstaigos veiktų saugiai ir patikimai, o joms kilus problemų būtų kaip galima sumažinta įtaka mokesčių mokėtojų lėšoms.

- Skatinti kapitalo rinkos plėtrą kuriant Kapitalo rinkų sąjungą, palaikyti Europos Komisijos iniciatyvas, kurios užtikrintų alternatyvių finansavimo šaltinių plėtrą, mažintų finansų rinkų fragmentaciją, skatintų ilgalaikį finansavimą ir prisidėtų prie ekonomikos augimo. Ypatingą dėmesį skirti toms iniciatyvoms, kuriomis siekiama sukurti daugiau galimybių fiziniams ir juridiniams asmenims (ypač smulkiajam ir vidutiniam verslui) gauti finansavimą.

- Sukurti veiksmingą ne bankinių institucijų pertvarkymo sistemą ir palaikyti iniciatyvas, kurios prisidėtų prie visos ES ir Lietuvos finansų rinkų stabilumo palaikymo.

3. Stabilūs viešieji finansai ir subalansuota makroekonominė politika

- Siekti, kad visos ES valstybės narės veiksmingai įgyvendintų Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje („Fiskalinis kompaktas“) nuostatas dėl fiskalinės drausmės.

- Siekti, kad ES valstybės narės laikytųsi ES ir euro zonos ekonominio valdymo teisės aktų rinkinių (šešių teisės aktų paketo ir dviejų teisės aktų paketo) nuostatų ir toliau pabrėžtų Stabilumo ir augimo pakto nuostatų laikymąsi, viešųjų finansų kokybės gerinimą.

- Siekiant ekonomikos augimo, ypatingą dėmesį skirti struktūrinėms reformoms ir investicijoms skatinti tiek nacionaliniu, tiek ES lygiu.

4. Skaidri mokesčių politika

- Aktyviai palaikyti iniciatyvas, skirtas kovai su mokestiniu sukčiavimu ir mokesčių administracijų bendradarbiavimo stiprinimui ES ir globalioje erdvėje, kuriomis siekiama panaikinti bet kokią galimybę išvengti mokesčių nacionaliniu ir tarpvalstybiniu lygiu.

- Atsižvelgiant į nustatytas ES ir nacionalines kompetencijas, palaikyti iniciatyvas, kuriomis siekiama, kad mokesčių sistemos užkirstų kelią agresyviai mokesčių planavimui ir nesąžiningai mokesčių konkurencijai.

5. Veiksmingas ES fondų investicijų naudojimas

- Veiksmingai naudoti ES sanglaudos politikos fondus, siekiant mažinti ekonominius, socialinius ir teritorinius skirtumus Lietuvoje.
- Skatinti investicijas srityse, kuriančiose didesnę pridėtinę vertę (t.y. mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų, informacinių technologijų, smulkiojo ir vidutinio verslo skatinimo, energetinio efektyvumo).
- Pasitelkti inovatyvias finansinės inžinerijos priemones (rizikos kapitalo fondus, paskolas, garantijas ir t.t.), viešąją ir privačią partnerystę, siekiant didesnės investicijų kuriamos gražos.
- Kurti tinkamą reguliacinę aplinką, tam rengti strateginius dokumentus ilgalaikėms investicijoms.

6. Bendrosios rinkos gilinimas

- Remti visapusišką ES bendrosios rinkos potencialo panaudojimą, šalinant vis dar egzistuojančias kliūtis paslaugų ir prekių rinkose.
- Siekti visiškai įgyvendinti Paslaugų direktyvą: pasisakyti dėl proporcingumo vertinimo gairių poreikio ir už notifikavimo mechanizmo naudojimą, skatinti kliūčių paslaugų rinkose šalinimą. Siekti, kad būtų tinkamai įgyvendinta Kontaktinių centrų chartija, pasisakyti už paramą valstybėms narėms šioje srityje ir tolesnį Kontaktinių centrų vystymą.
- Palaikyti vienodų taisyklių ES mastu nustatymo (harmonizavimo priemonių) derinimą su platesniu abipusio pripažinimo principo taikymu.
- Siekti, kad būtų pašalintos kliūtys elektroninei prekybai, taip pat spartesnės visiškai elektronizuotų viešųjų pirkimų plėtros ES mastu.
- Siekti, kad geriau veiktų ir glaudžiau sąveikautų ES bendrosios rinkos valdymo priemonės (Solvit, „Jūsų Europos patarėjas“, Europos vartotojų tinklai, Vidaus rinkos informacinė sistema ir kt.).
- Siekti užtikrinti, kad ES bendrosios rinkos teisės aktai būtų įgyvendinami tinkamai ir laiku.
- Remti veiksmingesnį Europos semestro priemonių panaudojimą, siekiant įgyvendinti ES bendrosios rinkos reformas.
- Siekti, kad vartotojai be apribojimų galėtų įsigyti prekes ir paslaugas iš kitų valstybių narių ir jiems būtų sudarytos galimybės veiksmingai įgyvendinti savo teises.

7. Lietuvos mokslo ir inovacijų sistemų konkurencingumo stiprinimas

- Skatinti veiksmingą ES valstybių narių partnerystę mokslo ir inovacijų srityje, stiprinant Europos, nacionalinių ir regioninių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros programų sinergiją, ypač mokslinių tyrimų infrastruktūrų kūrimo ir panaudojimo srityje.
- Skatinti aktyvų Lietuvos mokslo ir studijų institucijų, verslo dalyvavimą ES programoje „Horizontas 2020“ ir kitose tarptautinėse iniciatyvose.
- Pasisakyti už šiuo metu Europos Komisijos naudojamų priemonių, skirtų mokslinių tyrimų ir inovacijų srities reformų kokybei ir veiksmingumui įvertinti, peržiūrą, siekiant paramos valstybių narių mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemų reformų kūrimo, įgyvendinimo ir vertinimo iniciatyvoms.
- Remti iniciatyvas, skatinančias verslo ir mokslo bendradarbiavimą, klasterizaciją ir inovacijų paklausą, paprastesnę ir veiksmingesnę finansinių priemonių, skirtų inovacijoms skatinti versle ir viešajame sektoriuje, taikymą, aktyvesnę tokių priemonių kaip standartai ir viešieji pirkimai taikymą.

- Siekti privataus sektoriaus investicijoms į mokslinius tyrimus, eksperimentinę plėtrą ir inovacijas palankios aplinkos, pirmiausia atsižvelgiant į smulkiojo ir vidutinio verslo (SVV) ypatumus.
- Remti tyrėjų kvalifikacijos tobulinimo ir mobilumo veiklas.

8. Moderni, konkurencinga ir inovatyvi pramonė

- Remti įmonių internacionalizacijos iniciatyvas, kuriomis siekiama skatinti didesnės pridėtinės vertės prekių ir paslaugų eksportą, pramonės ir paslaugų įmonių jungimąsi į tinklus ir pramoninį bendradarbiavimą; pabrėžti išiliejimą į tarptautinių vertės grandinių veiklą.
- Siekti, kad būtų vykdomas nuoseklus kitų ES sričių politikos iniciatyvų poveikio konkurencingumui vertinimas, įskaitant ES Konkurencingumo tarybos ir atitinkamai Konkurencingumo ir augimo aukšto lygio darbo grupės vaidmens stiprinimą.
- Remti Europos Komisijos konkurencingumo stebėsenos duomenų ir priemonių tobulinimą, siekiant sistemingo informavimo apie poveikį pramonės konkurencingumui.

9. Veiksmingos kosmoso politikos užtikrinimas

- Remti ES ilgalaikės kosmoso politikos vizijos iniciatyvą.
- Veiksmingai įgyvendinti su kosmoso politika susijusias ES programas.
- Siekti, kad Europos Komisijai atliekant ES ir Europos kosmoso agentūros (EKA) institucinių santykių įvertinimą būtų pateikti pasiūlymai dėl tolesnių tobulinimų, kuriant patikimą ir tvarią ES ir EKA partnerystę, siekiant stiprinti pramonės konkurencingumą.

10. Verslui palanki reguliacinė aplinka

- Remti pažangaus reglamentavimo iniciatyvų veiksmingą įgyvendinimą ir aktyviai dalyvauti kryptingai šalinant perteklinius apribojimus verslui, ypač SVV.
- Siekti įgyvendinti ambicingą Europos Komisijos reglamentavimo kokybės ir rezultatų programą (REFIT): supaprastinti ES teisinį reglamentavimą, gerinti jo kokybę ir veiksmingumą; atsisakyti nepagrįsto reguliavimo; remti reguliavimo naštos mažinimo tikslų sektoriuose, kuriuose našta SVV yra didžiausia, nustatymą ir prireikus dalyvauti juos rengiant.
- Pabrėžti detalaus ES teisės aktų projektų poveikio vertinimo svarbą, pasisakyti už būtinybę nuosekliai taikyti konkurencingumo ir labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių testus ir įtraukti „skaitmeninį“ aspektą, taip pat pasisakyti už ekonominių-socialinių partnerių ir valstybių narių įtraukimą ankstyvuoju poveikio vertinimo projekto rengimo etapu.
- Skatinti verslumą: užtikrinti viešųjų paslaugų verslui prieinamumą, plėsti elektroninių paslaugų verslui teikimą ir didinti jų prieinamumą; palaikyti platesnį ir paprastesnį finansinių priemonių verslo augimui naudojimą.

11. Ekonomikos augimo skatinimas teisingumo srities priemonėmis

- Remti priemones, kurios supaprastintų ES piliečių ir verslo subjektų galimybes naudotis teise kreiptis į teismą. Pasisakyti, kad kuo greičiau būtų užbaigtos derybos dėl pasiūlymo dėl Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūros.
- Remti iniciatyvas, kuriomis siekiama išnaudoti elektroninės prekybos bendroje skaitmeninėje rinkoje potencialą.

- Skatinti teisingumo srityje taikyti technologines inovacijas, įskaitant naudojimąsi e. teisingumo paslaugomis.
- Skatinti ES teisės aktų nuoseklumą ir aiškumą verslui ir piliečiams.

12. Veiksminga migracijos politika

- Remti veiksmingą ES teisėtos migracijos politiką, kuria prisidedama prie ES ekonomikos augimo ir konkurencingumo didinimo.
- Dalyvauti ES migracijos ir judumo priemonėse, bendradarbiaujant su trečiosiomis šalimis ir taip prisidėti prie šių valstybių tvaraus vystymosi.

13. ES paramos daugiašalės prekybos sistemai išlaikymas

- Siekti sėkmingai baigti Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) derybų Dohos vystymosi darbotvarkės (DDA) raundą, kurio rezultatas sustiprintų daugiašalės prekybos taisyklės, o pasaulinės prekybos liberalizavimas būtų subalansuotas – jame pagal realų ekonomikos ir prekybos svorį turi atitinkamai atsispindėti ir augančios ekonomikos šalių indėlis; remti kuo greitesnį Susitarimo dėl prekybos palengvinimo įsigaliojimą.
- Siekti, kad PPO narės, pirmiausia Rusija, tinkamai laikytųsi prisiimtų įsipareigojimų.
- Derybose dėl naujų narių, ypač Kazachstano, Azerbaidžano ir Baltarusijos, stojimo į PPO siekti pagerinti prekybos sąlygas.
- Siekti, kad kelių šalių derybose dėl Informacinių technologijų susitarimo (ITA) atnaujinimo, Aplinkosaugos prekių liberalizavimo (EGA) ir Prekybos paslaugomis susitarimo (TISA) būtų atsižvelgta į ES/ Lietuvos interesus ir Lietuvai jautrius klausimus, o pasiekti susitarimai numatytų galimybę ateityje juos įtraukti į PPO sutartį.

14. Į ES ekonomikos augimą orientuotų tikslų siekimas dvišalėse ES derybose dėl prekybos ir investicijų susitarimų

- Derybose su JAV dėl Transatlantinės prekybos ir investicijų partnerystės (TTIP) susitarimo siekti ambicingų ir abiem pusėms naudingų rezultatų visose srityse: rinkos atvėrimo, reguliavimo ir taisyklių. Siekti, kad būtų įtrauktas energetikos skyrius, numatantis apribojimų prekybai energetiniais ištekliais panaikinimą.
- Derybose dėl laisvosios prekybos susitarimo su Japonija siekti išsamaus ir subalansuoto susitarimo, užtikrinančio abipusį rinkos atvėrimą, įskaitant prieigą prie Japonijos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos, ir reikšmingą netarifinių prekybos kliūčių šalinimą.
- Derybose su kylančios ekonomikos šalimis (Indija, ASEAN, Mercosur) ypatingą dėmesį skirti sąžiningai konkurencijai palaikyti ir, atsižvelgiant į tų šalių ekonomikos ir prekybos svorį, siekti šalinti šių šalių tarifines ir netarifines kliūtis.
- Derybose su Kinija dėl investicijų susitarimo siekti reikšmingų įsipareigojimų rinkos atvėrimo ir investicijų apsaugos srityse.
- Siekti veiksmingai įgyvendinti prekybos susitarimus, dėl kurių ES yra baigusi derybas, išskirtinį dėmesį skiriant Rytų partnerystės šalims, taip pat, kad kuo greičiau būtų pradėtas įgyvendinti išsamus ekonomikos ir prekybos susitarimas su Kanada.

15. ES energijos vidaus rinkos užbaigimas

- Skatinti Baltijos šalių regioninės dujų ir elektros rinkos sukūrimą (harmonizuoti reguliacinę aplinką) ir užtikrinti visavertę Baltijos šalių integraciją į ES energijos vidaus rinką. Siekti, kad pagal Trečiojo ES energetikos paketo reikalavimus būtų užtikrinta nediskriminacinė ir atvira prieiga prie energetikos tinklų ir svarbių infrastruktūros objektų regione ir taip prisidėti prie konkurencingos rinkos sukūrimo.
- Užtikrinti Baltijos energijos rinkos jungčių plano (BEMIP) tęstinumą ir jo plano veiksmingumą.
- Remti visišką Trečiojo ES energetikos paketo nuostatų įgyvendinimą visose ES valstybėse narėse ir spartesnį dujų ir elektros tinklų kodeksų priėmimą ir įgyvendinimą.
- Skatinti, kad būtų sudarytos vienodos konkurencinės sąlygos ES ir trečiųjų šalių energijos gamintojams.

16. ES transporto vidaus rinkos integracija

- Plėtoti Šiaurės jūros – Baltijos jūros pagrindinio TEN-T tinklo koridorių: ypatingą dėmesį skirti projektui Rail Baltica įgyvendinti, automobilių kelio Via Baltica rekonstrukcijai, vienodiems techniniams infrastruktūros parametrams tarp ES valstybių narių nustatyti.
- Siekti plačiau atverti vidaus rinką: panaikinti kliūtis laisvai teikti transporto paslaugas ES valstybėse.
- Siekti, kad naujose ES teisėkūros iniciatyvose periferinių ir tranzitinių šalių integravimasis į Europos transporto tinklus būtų reglamentuotas, atsižvelgiant į jų specifiškumą. Siekti, kad ES lėšos investiciniams projektams transporto srityje vykdyti būtų proporcingai paskirstomos tarp įvairių transporto rūšių.
- Siekti finansavimo iš ES fondų svarbiausiems kiekvienos transporto rūšies projektams. Mažinti nacionalinio viešojo sektoriaus našta ir ieškoti papildomų finansavimo šaltinių jiems įgyvendinti.

17. ES išorės transporto politikos stiprinimas

- Siekti, kad ES ir trečiųjų šalių susitarimuose būtų atspindėti Lietuvos (transporto sektoriaus) interesai.
- Užtikrinti Rytų – Vakarų transporto krypties plėtrą: užtikrinti Klaipėdos valstybinio jūrų uosto mazgo sąveiką su geležinkeliais ir keliais, didinti IX transporto koridoriaus infrastruktūros pajėgumus.

18. Bendrosios skaitmeninės rinkos kūrimas

- Siekti ES skaitmeninės darbotvarkės tikslų: didinti reguliariai besinaudojančių internetu vartotojų skaičių, plėtoti naujos kartos interneto prieigos tinklus, tobulinti jų technologijas, skatinti viešąjį ir privatų sektorius naudotis informacinėmis ir ryšio technologijomis.
- Didinti pažangių elektroninių paslaugų, apimančių automatinių duomenų surinkimą, sudėtinių paslaugų kūrimą, taip pat bendrų informacinių technologijų sprendimų naudojimą, pasiūlą ir kokybę ir taip išvengti fragmentiškumo, didinti šių paslaugų žinomumą ir platesnį panaudojimą. Konsoliduoti valstybės informacinius išteklius paslaugų centruose.

- Siekti ES valstybėse narėse išduodamų elektroninių atpažinimo priemonių tarpusavio pripažinimo ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje pagal eIDAS reglamentą tam, kad ES piliečiai galėtų nevaržomai naudotis elektroninėmis paslaugomis visoje ES teritorijoje.

- Siekti susitarimo dėl reglamento, kuriuo nustatomos Europos bendrosios elektroninių ryšių rinkos ir žemyno ryšių infrastruktūros plėtros priemonės. Surasti Lietuvai naudingą kompromisą dėl tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) mokesčio panaikinimo ir, atsižvelgiant į trečiųjų šalių politiką, susitarti dėl radijo dažnių reguliavimo.

- Palaikyti Europos Komisijos siekį modernizuoti ES reguliavimą autorių teisių srityje, ypač remti iniciatyvas, skatinančias teisėto turinio kūrimą ir sklaidą, ir priemones autorių teisių kompensavimo mechanizmams sukurti.

19. Darnus kaimo vietovių vystymas ir jų ekonomikos gyvybingumo didinimas

- Sudaryti palankias ūkininkavimo sąlygas smulkių ir vidutinių ūkių valdytojams, ypatingą dėmesį teikti jaunimui, siekiančiam kurti socialiai atsakingą, ekonomiškai gyvybingą verslą kaimo vietovėse.

- Atsižvelgiant į ES valstybių narių darnios ir tvarios kaimo plėtros politikos priemonių įgyvendinimo ir veiksmingiausių investicijų pavyzdžius, didinti jaunimo užimtumą ir naujų darbo vietų kūrimą kaime.

20. Tvarios gamybos produktyvumo augimo ir apsirūpinimo maistu užtikrinimas

- Teikti BŽŪP supaprastinimo iniciatyvas, siekiant mažinti administracinę naštą ūkininkams, kitiems ūkinės veiklos subjektams ir įgyvendinančioms institucijoms.

- Per ES valstybių narių gerosios patirties perėmimą skatinti aukštos pridėtinės vertės produktų gamybą žemės ūkyje, pasižyminčiame tausiu išteklių naudojimu, taip didinant jo konkurencingumą ES ir pasaulyje.

- Skatinti žemės ūkį ir maisto gamybos sektorių orientuoti į vartotojų ir viešųjų interesų poreikius, gamybą tausiuoju būdu ir rūpinimąsi socialine aplinka.

- Taikyti rinkos reguliavimo mechanizmus (pavyzdžiui, privatų produktų saugojimą, valstybės intervenciją) tik esant kritinėms situacijoms.

- Skatinti ūkio subjektus draustis nuo rizikų, kaupti finansinius rezervus ir taip prisiimti didesnę atsakomybę už rizikos valdymą.

- Pasisakyti už bendras ES iniciatyvas, kurios atvertų platesnes galimybes plėtoti aukštos pridėtinės vertės žemės ūkio ir maisto produktų eksportą ir užtikrintų bendrą ES interesą ir solidarumą tarptautinėje prekyboje.

- Užtikrinti aukštą ES maisto saugos ir vartotojų apsaugos lygį, dalyvauti rengiant maisto švaistymo visoje maisto tiekimo grandinėje mažinimo iniciatyvas.

- Užtikrinti gyvūnų užkrečiamųjų ligų, augalams ir augaliniams produktams kenksmingų organizmų prevenciją, kontrolę ir likvidavimą.

21. Žiedinės ekonomikos sukūrimas ir veiksmingas išteklių naudojimas

- Mažinti susidarančių atliekų kiekį, užtikrinti žmonių sveikatai ir aplinkai saugų atliekų tvarkymą ir racionalų atliekų medžiaginių ir energetinių išteklių naudojimą.
- Sukurti po rūšiavimo likusių, netinkamų perdirbti, tačiau turinčių energetinę vertę atliekų naudojimo energijai gauti pajėgumus, iki 2030 m. nutraukti biologiškai skaidžių atliekų ir energetinę vertę turinčių atliekų šalinimą sąvartynuose.
- Optimizuoti iškastinių žemės gelmių išteklių naudojimą, tobulinti šių išteklių valdymo sistemą ir taip mažinti neigiamą poveikį aplinkai.
- Išsaugoti ir formuoti tvarias miško ekosistemas ir taip užtikrinti racionalų miško išteklių naudojimą.
- Palaikyti ES iniciatyvas, skirtas visuomenės aplinkosauginiam sąmoningumui ugdyti, edukacinėmis priemonėmis skleisti informaciją apie žmogaus pareigą pereiti prie aplinką tausojančio vartojimo, vengti žalos aplinkai ir atsakingai naudoti gamtos išteklius.

22. Kokybiškas užimtumas

- Remti ES iniciatyvas, skatinančias ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą ir taip įgyvendinti strategiją „Europa 2020“. Siekti, kad darbo vietų kūrimo ir darbo jėgos paklausos skatinimo politika būtų tvari – skatintų investicijas ir kokybiškų darbo vietų kūrimą, remtų smulkiojo verslo plėtrą ir savarankišką užimtumą, įskaitant socialinį verslumą, gerintų verslo paramos sistemų kokybę, ugdytų verslumo įgūdžius.
- Palaikyti ES pasiūlymus, skatinančius įgūdžių atitiktį rinkos poreikiams: modernizuoti švietimo ir mokymo sistemas, stebėti įgūdžių poreikį rinkoje, sudaryti daugiau galimybių mokymosi/studijų metu įgyti praktinių įgūdžių, didinti geros kokybės praktikos ir pameistrystės prieinamumą, gerinti įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimą, plėtoti strateginį švietimo ir mokymo sistemų bendradarbiavimą su darbdaviais.
- Siekiant, kad būtų įgyvendinami ES bendrieji darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyros principai, didinti darbo rinkos lankstumą ir dinamiškumą – tęsti struktūrines darbo rinkos reformas, modernizuoti užimtumo teisės aktus, plėtoti lanksčias darbo sąlygas ir užimtumo formų įvairovę: skatinti dalyvauti darbo rinkoje, mažinti nedeklaruoto darbo mastą.
- Skatinti jaunimo, ypač nesimokančio, nedirbančio ar nedalyvaujančio mokymuose, užimtumą, didelį dėmesį skirti Jaunimo garantijų iniciatyvos, Europos pameistrystės aljanso ir stažuočių kokybės sistemoms įgyvendinti.
- Siekti, kad ES lygiu būtų keičiamasi patirtimi, įgyta sprendžiant nedarbo ir kitas socialines problemas, perimti pažangią ir Lietuvai tinkančią ES valstybių narių patirtį.
- Šalinti kliūtis darbuotojų judumui ES viduje ir užtikrinti, kad judantys darbuotojai nebūtų diskriminuojami.

II dalis

Saugi Lietuva

Stabilia ir saugia ES kaimynyste, vieningu ES atsaku į kilusias grėsmes, glaudžiu ES ir jos partnerių bendradarbiavimu, pamatinių ES vertybių sklaida, visuomenės gebėjimu atsispirti informacinėms grėsmėms, aukštais socialiniais, sveikatos apsaugos ir aplinkosaugos standartais grindžiamas Lietuvos saugumas

Lietuvos saugumas neatsiejamas nuo stabilumo ir saugumo ES kaimynystėje. Lietuva pasisakys už stiprią ES kaimynystės politiką, Rytų partnerių teritorinį vientisumą ir ES paramos šioms šalims stiprinimą. Svarbu išlaikyti principą, kad kaimyninės valstybės turėtų teisę pasirinkti „europinį kelią“, galėtų sėkmingai vykdyti struktūrines reformas ir įgyvendintų asociacijos ir laisvos prekybos susitarimus su ES, sukurtų tinkamas sąlygas beviziam režimui su ES. Lietuva toliau remis ES sektorinio bendradarbiavimo su Rytų partneriais gilinamą, ypač Bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP), teisingumo ir vidaus reikalų, energetikos, transporto, švietimo ir mokslinių tyrimų srityse. Lietuvos perėjimo į rinkos ekonomiką, demokratinę santvarką, integracijos į ES patirties perdavimas, išnaudojant ES finansavimo galimybes, išliks svarbus tikslas. Lietuva toliau sieks, kad ES tinkamai įvertintų Rusijos agresiją ES Rytų kaimynystėje, ES dialogas su Rusija turėtų būti paremtas vertybėmis ir Rusijos įsipareigojimų įgyvendinimu.

ES įtakos pasaulyje didinimas prisidės prie Lietuvos saugumo, todėl Lietuva pasisakys už ES ir trečiųjų šalių/regionų bendradarbiavimo stiprinimą, skatins bendradarbiavimą su strateginiais partneriais, ypač JAV.

Lietuva remis ES veiksmus, kuriais siekiama mažinti skurdą pasaulyje, plėtoti ilgalaikį ir darnų besivystančių šalių vystymąsi. Didelis dėmesys šioje srityje turi būti skiriamas geram valdymui, veiksmingoms institucijoms, įstatymo viršenybei, pagarbai žmogaus teisėms ir lyčių lygybei.

BSGP stiprinimas, siekiant papildyti NATO teikiamas saugumo garantijas, taip pat svarbus Lietuvos tikslas. Dėl to bus siekiama toliau plėtoti ES gynybos pajėgumus, stiprinti ES ir NATO bendradarbiavimą, dalyvauti BSGP misijose ir operacijose, ES kovinėse grupėse, didinti ES civilinių ir karinių krizių valdymo instrumentų veiksmingumą.

Lietuvos „minkštasis“ saugumas priklausys nuo ES gebėjimo atsakyti į globalius iššūkius ir tokias grėsmes kaip energetikos, terorizmo ir organizuoto nusikalstamumo, propagandos, kibernetinio saugumo ir kita. Lietuva sieks, kad ES lygiu būtų sukurti veiksmingi instrumentai kovai su propaganda iš trečiųjų šalių, skirti stiprinti ES visuomenių atsparumui ir padėti ES kaimyninėms valstybėms. Dėl to ES strateginė komunikacija apie ES vertybes ir bendrą istorinę atmintį yra svarbūs Lietuvos tikslai. ES išorės energetikos politikos stiprinimas, ES kalbėjimas vienu balsu, koordinuoti ES valstybių veiksmai ir jų solidarumas krizių atvejais taip pat prisidėtų prie Lietuvos ir visos ES saugumo. Kuriant Energetikos sąjungą ypač svarbios priemonės, padėsiančios stiprinti ES energetikos politikos išorės dimensiją ir siekti kryptingų, nuoseklių ir koordinuotų ES veiksmų su išorės energetikos partneriais. Būtina siekti, kad šie Lietuvos ES energetikos politikos tikslai ir priemonės taptų integralia Energetikos sąjungos dalimi ir būtų išlaikytas ES institucijų ir valstybių narių dėmesys Baltijos šalių energetikos problemoms spręsti ir po 2015 metų, kai bus įgyvendinti pirmieji infrastruktūrinę izoliaciją naikinantys elektros jungčių projektai su Lenkija ir Švedija.

Kovoje su visų formų sunkiu ir organizuotu nusikalstamumu Lietuvai svarbu stiprinti praktinį valstybių narių bendradarbiavimą, o kovoje su terorizmu – spręsti užsienio kovotojų ir vienišų kovotojų problemą.

Lietuva taip pat suinteresuota, kad būtų įgyvendinta ES kibernetinio saugumo strategija: ypatingas dėmesys bus skiriamas didinti kibernetinį atsparumą, mažinti elektroninių nusikaltimų skaičių, kurti kibernetinės gynybos politiką ir pajėgumus, vystyti pramonę ir technologinius išteklius.

Lietuvos saugumas priklauso nuo veiksmingai veikiančios bendros ES laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės. Lietuvos interesas – modernus ir veiksmingas ES išorės sienų valdymas. Tam būtina stiprinti Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie ES valstybių narių išorės sienų valdymo agentūros (FRONTEX) pajėgumus ir kompetenciją, plėtoti integruoto sienų valdymo modelį, kuo greičiau priimti „Pažangaus sienų valdymo“ teisės aktų paketą ir remti diskusijas dėl ES pasieniečių sistemos išorės sienų kontrolei sukūrimo. Veiksmingas migracijos srautų valdymas ir veiksmingai veikianti bendra Europos prieglobsčio sistema prisidės prie ES ir Lietuvos saugumo. Lietuva pasisakys už kovos su neteisėta migracija stiprinimą, sieks ES lygiu gerinti asmens duomenų, pateikiamų ES sprendimuose dėl ribojamųjų priemonių tam tikriems trečiųjų šalių piliečiams taikymo, kokybę. Kartu svarbus ir Lietuvos solidarumas, siekiant padėti didelį neteisėtų migrantų spaudimą patiriančioms ES valstybėms narėms. Lietuva sieks, kad būtų stiprinamas ES valstybių narių bendradarbiavimas teisingumo srityje. Tam reikia besąlygiškai taikyti ir plėsti bendras ES priemones, tokias kaip Europos arešto orderis.

Daugelio laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės uždavinių sprendimas priklauso nuo santykių su trečiosiomis šalimis, todėl būtina ES vidaus ir išorės politikos sąsaja, aktyvus Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) ir kitų ES institucijų įsitraukimas. Lietuva pasisako už tai, kad ES teisingumo ir vidaus reikalų politikos tikslai taptų ES išorės santykių politikos dalimi ir kad ES užsienio politika būtų suderinta su ES teisingumo ir vidaus reikalų srities darbotvarke.

„Saugios Lietuvos“ sąvoka apima ne tik stabilią ir saugią ES kaimynystę, ES gebėjimų atsakyti į kilusias grėsmes stiprinimą, bet ir piliečių socialinį saugumą, aukštus standartus atitinkančią sveikatos apsaugą, taip pat nuostatas dėl aplinkos apsaugos.

ES ekonominė ir finansų krizė paaštrino skurdo ir socialinės atskirties problemas, itin aktuali tampa ir visuomenės senėjimo problema, dėl kurios kyla iššūkių pensijų ir sveikatos apsaugos sistemų tvarumui. Bendros ES priemonės veiksmingos, sprendžiant socialines problemas, kovojant su grėsmėmis sveikatai, jos taip pat prisideda prie tolygaus ES valstybių narių vystymosi. Lietuva remia ES lygmens iniciatyvas, skirtas skurdui ir socialinei atskirčiai mažinti, piliečių socialiniam saugumui, lygioms galimybėms didinti, sveikatos priežiūros paslaugų kokybei gerinti, moderniai, atvirai ir tvariai sveikatos priežiūros sistemai kurti.

Svarbu toliau gilinti ES valstybių aplink Baltijos jūrą ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą, ypatingą dėmesį skirti ES Baltijos jūros regiono strategijai įgyvendinti.

Lietuva taip pat palaikys iniciatyvas, kurios skatina mažinti aplinkos oro taršą ir gerinti oro kokybę, diegti aplinkai draugiškas technologijas, veiksmingai naudoti gamtos ir kitus išteklius. Lietuva laikysis nuoseklių ES aplinkos apsaugos politikos formavimo ir įgyvendinimo tikslų – siekti, kad aplinka būtų sveika, švari ir saugi, darniai tenkinanti visuomenės, aplinkosaugos ir ekonomikos poreikius. Lietuvoje sparčiai plėtojamas vandens tiekimo, komunalinių atliekų ir nuotekų tvarkymo viešųjų paslaugų teikimas, gerinama jų kokybė. Atnaujinama saugomų teritorijų lankymo ir poilsio

infrastruktūra sudaro sąlygas visuomenei lankytis saugomose teritorijose be žalos aplinkai, ji taip pat gerina ES saugomų gamtinių teritorijų tinklo „Natura 2000“ teritorijų būklę.

ES lygmens iniciatyvos, stiprinsiančios ES vidaus ir išorės saugumą, piliečių saugumą ir prisidėsiančios prie saugios Lietuvos kūrimo:

1. Saugi ir stabili ES kaimynystė

- Siekti, kad Europos kaimynystės politikos (EKP) peržiūros metu būtų užtikrintas EKP veiksmingumas, išlaikytas vienodas dėmesys Rytų ir Pietų kaimynystės valstybėms, įtvirtinti regiono modernizacijos mechanizmai, užtikrintas politikos stiprinimas per įsipareigojimų Rytų partneriams įtvirtinimą ir veiksmingą finansinių instrumentų panaudojimą, o EKP išlaikyta kaip viena svarbiausių ES užsienio politikos krypčių.

- Siekti konstruktyvaus, tiesa ir teisingumu grįsto ES dialogo su Rusija ir aktyviai dalyvauti formuojant ES politiką visais santykių su Rusija klausimais.

2. Rytų partnerystė – vienas svarbiausių ES užsienio politikos prioritetų

- Telkti visapusę paramą dvišaliams ES ir Rytų partnerių santykiams, įskaitant ir bevizio režimo Rytų partnerystės šalyse kūrimą, siekti veiksmingai panaudoti ES valstybių narių reformų patirtį įgyvendinant asociacijos susitarimus (įskaitant laisvosios prekybos dalis).

- Visapusiškai remti Ukrainos, Moldovos ir Gruzijos eurointegracinius siekius, skatinti reformas įgyvendinant asociacijos susitarimus ir teikti ekspertinę paramą šioms šalims.

- Aktyviai remti Rytų partnerystės bendradarbiavimo teisingumo ir vidaus reikalų srityje plėtojimą; ypatingą dėmesį skirti Rytų partnerių išorės sienų apsaugai ir jų tarpusavio bendradarbiavimui šioje srityje stiprinti; remti bendradarbiavimą ir gerosios praktikos mainus energetikos ir transporto srityse ir taip siekti didinti energetikos ir transporto jungčių su ES veiksmingumą, priartinti Rytų partnerystės šalių teisės aktus šiose srityse prie ES standartų.

- Skatinti ES ir Rytų partnerių moksleivių, mokytojų, studentų ir dėstytojų mainus per programą „Erasmus+“; stiprinti bendradarbiavimą su Rytų partnerystės šalimis mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje.

- Plėsti ir stiprinti ES bendradarbiavimą su Rytų partnerystės šalimis, ypač su Ukraina, Gruzija ir Moldova, gynybos ir saugumo srityje, siekiant, kad jos aktyviai įsitrauktų į BSGP veiklą.

- Skatinti ES aktyviai įsitraukti į konfliktų Rytų kaimynystėje sprendimą ir taip remti Rytų partnerių teritorinį vientisumą.

- Siekti pagarbos žmogaus teisėms, demokratijos principams ir teisės viršenybei užtikrinimo Baltarusijoje; skatinti pilietinės visuomenės kontaktus ir siekti įgyvendinti kelionių į ES Baltarusijos piliečiams supaprastinimą.

- Siekti naujų, teisiškai įpareigojančių ES susitarimų su Armėnija ir Azerbaidžanu; remti ES pastangas spręsti Kalnų Karabacho konfliktą.

- Prisidėti prie ES strategijos Vidurio Azijai įgyvendinimo, plėtoti dvišalius santykius su Vidurio Azijos valstybėmis.

3. BSGP stiprinimas, siekiant papildyti NATO teikiamas saugumo garantijas

- Persvarstyti Europos saugumo strategiją, atsižvelgiant į išaugusią grėsmę Baltijos regiono saugumui ir stabilumui. Joje numatyti galimas atsako į naujas išorės ir vidaus grėsmes ir saugumo pokyčius Europoje priemonės.
- Visapusiškai remti ambicingus tikslus kuriant ES gynybinius pajėgumus ir atnaujinant „ES pagrindinį tikslą 2010“ („*Headline Goal 2010*“), kuriais siekiama didinti ES galimybes savarankiškai reaguoti į krizines situacijas ir grėsmes saugumui.
- Stiprinti bendrus ES sprendimus ir solidarumą sankcijų politikos, ginkluotės pardavimo trečiosioms šalims ir kovos su terorizmu srityse ir regioninį bendradarbiavimą saugumo ir gynybos srityje.
- Stiprinti ES bendradarbiavimą su NATO krizių valdymo, kibernetinio, energetinio saugumo, kovos su terorizmu, pajėgumų vystymo, pratybų ir kitose srityse, tam naudoti skirtingas viena kitą papildančias priemones.
- Siekti ES Civilinių ir karinių krizių valdymo instrumentų veiksmingumo; skirti daugiau išteklių delegavimui, kad būtų galima į ES BSGP misijas ir operacijas deleguoti daugiau Lietuvos piliečių.
- Tęsti dalyvavimą ES kovinėse grupėse su tradiciniais partneriais (Didžiąja Britanija, Šiaurės valstybėmis) ir siekti, kad ES kovinių grupių pratybos būtų rengiamos Baltijos valstybėse.
- Siekti sudaryti palankias sąlygas regioniniam bendradarbiavimui Europos gynybos agentūroje (EGA), ypatingą dėmesį skirti tam, kad EGA įsitrauktų į energetinio saugumo projektus, didinti EGA vaidmenį ES gynybos pajėgumų plėtroje ir bendradarbiaujant su NATO.
- Nuosekliai remti Europos gynybos įrangos atviros rinkos kurioje būtų sudarytos vienodos sąlygos ir galimybės visiems Europos tiekėjams sukūrimą; siekti sudaryti didesnes galimybes smulkiąjam ir vidutiniam verslui patekti į gynybos rinkas, mažinti gynybos programų ir mokslinių tyrimų programų dubliavimąsi.

4. ES įtakos pasaulyje stiprinimas

- Aktyviai dalyvauti ES ir trečiųjų šalių/regionų bendradarbiavimo formatuose ir tarptautinėse organizacijose.
- Siekti bendros koordinuotos ES pozicijos ir solidarumo tarptautinėse organizacijose ir santykiuose su trečiosiomis šalimis.
- Siekti, kad būtų plėtojami glaudūs ES ryšiai ir bendradarbiavimas su strateginiais partneriais, ypač JAV, saugumo, energetikos, ekonomikos, technologijų, aplinkos apsaugos ir kitose srityse.
- Stiprinti pasitikėjimą tarp strateginių partnerių – ES ir JAV, tam sustiprinti ES piliečių asmens duomenų apsaugą. Lietuva remis sparčias derybas dėl ES – JAV duomenų apsaugos sutarties baigimo ir „Saugaus uosto“ susitarimo modernizavimą.
- Aktyviai siekti, kad būtų sukurta ES strateginė komunikacija ir veiksmingos priemonės kovai su propaganda; telkti ES institucijas ir valstybes nares kurti kovos su propaganda priemones.
- Visapusiškai siekti, kad būtų įgyvendinta ES kibernetinio saugumo strategija, ypatingą dėmesį skirti ES kibernetinio saugumo prioritetams: pasiekti kibernetinį atsparumą; radikaliai sumažinti elektroninių nusikaltimų skaičių; sukurti kibernetinės gynybos politiką ir pajėgumus, susijusius su BSGP; plėtoti pramonės ir technologinius išteklius kibernetiniam saugumui užtikrinti; sukurti nuoseklią tarptautinę ES kibernetinės erdvės politiką ir remti pagrindines ES vertybes.

- Siekti, kad naujoji Vystymosi darbotvarkė po 2015 m. apimtų naujus elementus, tokius kaip geras valdymas, veiksmingos institucijos, teisės viršenybė, pagarba žmogaus teisėms ir lyčių lygybei.
- Siekti didinti ES dėmesį ekonominėms ir socialinėms reformoms šalyse partnerėse, taikant ES valstybių narių pereinamojo laikotarpio patirtį.
- Siekti, kad ES valstybių narių oficialios paramos vystymuisi kolektyvinis įsipareigojimas būtų tinkamai pasidalytas ES lygiu, t.y. būtų išlaikytas dabartinis diferencijuotas pasiskirstymas tarp ES valstybių narių.
- Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno grupės valstybių ir Europos Bendrijos ir jos valstybių narių partnerystės susitarimo (Kotonu susitarimo) peržiūros metu remti siekį stiprinti abiem pusėms naudingą ir konkrečiais įsipareigojimais paremtą ES partnerystę su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno šalimis.

5. Energetinio saugumo užtikrinimas

- Siekti ES politinės ir finansinės paramos Baltijos šalių elektros tinklų sinchronizacijai su kontinentinės Europos tinklais ir kitiems Lietuvos ir kitų ES valstybių energetinį saugumą regione stiprinantiems strateginiams projektams. Taip pat siekti pakankamo finansavimo Europos infrastruktūros tinklų fondo energetikos daliai, kuo anksčiau ir veiksmingiau ją panaudoti Baltijos šalių energetinį saugumą užtikrinantiems energetikos projektams. Taip pat siekti, kad ir naujojoje ES finansinėje perspektyvoje po 2020 metų būtų numatytas pakankamas finansavimas komerciškai neatsiperkantiems energetikos infrastruktūros projektams.
- Siekti, kad kuo sparčiau ir visapusiškai būtų įgyvendintos Europos energetinio saugumo strategijos nuostatos, ir kad strategijos priemonių įgyvendinimo rezultatai būtų reguliariai peržiūrimi ES lygiu.
- Siekti, kad būtų aiškiai apibrėžtos solidarumo mechanizmų panaudojimo priemonės, ir užtikrinti galimybę jas panaudoti, esant kritiniams tiekimo sutrikimams.
- Remti išorės energijos tiekėjų ir šaltinių diversifikavimą skatinančius projektus.
- Plėtoti vietinės energijos gamybą ir sukurti tam reikalingas paskatas, laikantis technologinio neutralumo principo ir skatinant naudoti įvairių rūšių energijos šaltinius, įskaitant atsinaujinančios energetikos, branduolinės energetikos ir išsklaidytųjų angliavandenilių šaltinius. Remti nuostatą, kad ES valstybės narės turi teisę laisvai priimti sprendimus dėl savo energetinio balanso struktūros.

6. ES išorės energetikos politikos stiprinimas

- Siekti glaudesnio ES ir jos valstybių narių veiksmų koordinavimosi ES energetikos politikos išorės dimensijos klausimais ir kalbėjimo vienu balsu su trečiosiomis šalimis per keitimąsi informacija apie tarpvyriausybinius valstybių narių ir trečiųjų šalių energetikos susitarimus ir energetikos ir užsienio politikos tikslų suderinamumo stiprinimą, aktyviau išnaudoti turimus užsienio politikos instrumentus ES energetinėje darbotvarkėje.
- Siekti sustiprinti tarptautinius instrumentus ir formatus: remti Energetikos chartijos atnaujinimą ir didinti jos taikymą platesniu geografiniu mastu, kurti integruotą energijos rinką su Energijos bendrijos šalimis ir bendradarbiavimą ES Rytų partnerystės programos energetikos platformoje.

- Stiprinti supratimą ir aktyvesnę ES valstybių narių įsitraukimą siekiant, kad ES kaimynystėje statomi branduolinės energetikos objektai atitiktų ES valstybėse narėse taikomus tarptautinius standartus, ir taip užtikrinti saugią aplinką ir lygias konkurencines galimybes vietos ir išorės energijos tiekėjams.

- Skatinti ir stiprinti ES dialogą su svarbiausiais energetinių išteklių tiekėjais, ypač su JAV, Kanada, Norvegija, Australija.

7. Veiksminga ES prieglobsčio ir grąžinimo politika

- Visapusiškai įgyvendinti bendrą Europos prieglobsčio sistemą.
- Aktyviai prisidėti prie solidarumą užtikrinančių priemonių įgyvendinimo.
- Priimant sprendimus dėl ES migracijos valdymo politikos solidarumo priemonių pasisakyti už savanoriškumo principo išlaikymą.

- Dalyvauti bendrose ES iniciatyvose, kuriomis siekiama stiprinti kovą su neteisėta migracija.
- Prisidėti prie ES grąžinimo politikos plėtojimo, siekiant, kad ES sudarytų readmisijos sutartis su neteisėtų migrantų kilmės ar tranzito šalimis, pirmiausia su tomis valstybėmis, su kuriomis ES turi išorės sieną arba kurios kelia neteisėtos migracijos į ES grėsmę, taip pat siekti, kad šios sutartys būtų veiksmingai įgyvendintos, visų pirma stiprinant bendradarbiavimą su tokių šalių atsakingomis tarnybomis.

8. Vizų politika

- Remti tolesnę vizų režimo supaprastinimą su trečiosiomis šalimis, kartu išlaikyti sąsajas su derybomis dėl šių šalių readmisijos išipareigojimų. Taip pat siekti ES vizų ir readmisijos politikos įgyvendinimo, tam taikyti „daugiau už daugiau“ principą.

- Palaikyti vizų režimo palengvinimą: supaprastinti ir patobulinti procedūras „geros valios“ (*bona fide*) keliautojams, kartu tinkamai reaguoti į galimus pavojus, susijusius su tam tikrų keliautojų keliamo neteisėtos migracijos grėsme.

- Įvertinus „Pažangaus sienų valdymo“ paketo priemonių įgyvendinimo rezultatus, remti išsamią Elektroninių kelionių patvirtinimo sistemų analizę ir galimybę tokias sistemas taikyti ES.

- Toliau nuosekliai siekti, kad būtų sukurta ir įgyvendinta bevizio režimo erdvė visose Rytų partnerystės šalyse. Šiam tikslui Rytų partnerystės šalims, veiksmingai ir tvariai įgyvendinančioms individualiuose Vizų režimo liberalizavimo veiksnių planuose išskeltus reikalavimus (Ukrainai, Gruzijai), turi būti neatidėliojant įvestas bevizis kelionių režimas. Rytų partnerėms, kurios tokių planų neturi (Armėnijai, Azerbaidžanui, Baltarusijai), jie turi būti kaip įmanoma greičiau parengti

- Atnaujinus ES ir Rusijos vizų dialogą, turės toliau būti įgyvendinami „Bendrųjų žingsnių bevizio režimo link“ dokumente fiksuoti reikalavimai (bendrieji žingsniai ir operatyvinės priemonės), nuosekliai laikantis proceso pradžioje sutartos metodologijos.

9. Veiksmingas ES išorės sienų valdymas

- Siekiant, kad ES išorės sienų valdymas būtų veiksmingas ir atsakytų į šiandienos pasaulio iššūkius, palaikyti kuo platesnę išmaniųjų sprendimų pritaikymą ES išorės sienų kontrolei.

- Siekiant prisitaikyti prie greitai besikeičiančios situacijos ir tinkamai išnaudoti naujausius techninius sprendimus, remti Integruoto sienų valdymo koncepcijos atnaujinimą.

- Pasisakyti už greitesnį „Sumaniųjų sienų“ teisės aktų paketo priėmimą ir įgyvendinimą.
- Remti diskusijas dėl Europos sienų apsaugos pareigūnų sistemos sukūrimo galimybes.
- Stiprinti bendradarbiavimą su Baltijos jūros regiono valstybėmis ir su Šengeno erdvės šalimis, turinčiomis ES išorės sausumos sienas, taip pat su Lietuvai svarbiomis trečiosiomis šalimis.
- Aktyviai prisidėti prie visapusiško Europos sienų stebėjimo sistemos (EUROSUR) įgyvendinimo nacionaliniu ir ES lygiu ir tolesnio jos plėtojimo.
- Siekti platesnio ir aktyvesnio kompetentingų Lietuvos institucijų dalyvavimo FRONTEX veikloje, įskaitant dalyvavimą FRONTEX koordinuojamose operacijose ir rengiamuose mokymuose.
- Remti tolesnę ES Šengeno erdvės plėtrą, atsižvelgiant į ES valstybių narių valią ir pasirengimą.
- Siekti, kad ES lygiu būtų užtikrinamas patikimas duomenų apie ES nepageidaujamus asmenis įrašymas į Šengeno informacinę sistemą (SIS II).

10. Vidaus saugumo užtikrinimas

- Dalyvauti įgyvendinant priemones, skirtas ES kovai su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu, ypatingą dėmesį skirti tokioms grėsmėms kaip prekyba žmonėmis, kontrabanda, sintetiniai narkotikai, organizuoti turtiniai nusikaltimai, elektroniniai nusikaltimai, sukčiavimas PVM ir akcizais.
- Prisidėti prie ES kovos su terorizmu priemonių įgyvendinimo, ypač sprendžiant užsienio kovotojų ir vienišų kovotojų problemą. Stiprinti teisėsaugos institucijų gebėjimus prevencijos ir kovos su tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir terorizmu srityje.
- Prisidėti prie ES keleivių duomenų įrašų (PNR) sistemos spartesnio kūrimo ir jos funkcionavimo užtikrinimo. Sistema turėtų apimti ir ES vidaus skrydžius.
- Taikyti ir plėtoti kriminaline žvalgyba ir informacijos analize pagrįstus metodus, kylančioms grėsmėms nustatyti ir stebėti.
- Stiprinti praktinį bendradarbiavimą su ES valstybių narių teisėsaugos institucijomis ir ES agentūromis, tam išnaudoti jungtinių tyrimų grupių, bendrų operacijų ir kitų bendradarbiavimo instrumentų galimybes.
- Gerinti ES valstybių narių prevencijos, pasirengimo ir reagavimo į gamtos ir žmogaus sukeltas nelaimes sistemą ir veiksmingai prisidėti prie ES teikiamos civilinės saugos pagalbos nukentėjusioms šalims.

11. Socialinis saugumas

- Mažinti skurdą ir socialinę atskirtį ir taip siekti vaiko ir šeimos gerovės per socialines investicijas į vaikus ir jaunimą, remti priemones, kurias įgyvendinant sprendžiamos užimtumo ir socialinės problemos.
- Siekti, kad ES lygiu būtų keičiamasi gerąja praktika, tam, kad būtų užtikrinta pakankama socialinės apsaugos ir pensijų sistema ir jos finansinis tvarumas, taip pat kitais Lietuvai aktualiais socialiniais klausimais. Remti ES iniciatyvas, skirtas analizuoti demografinių pokyčių poveikį socialinės apsaugos sistemoms.
- Siekti, kad būtų nuosekliai vertinamas kitų ES sričių politikos poveikis socialiniam saugumui.

12. Moterų ir vyrų lygybė

- Remti ES iniciatyvas, kuriomis visose srityse skatinama moterų ir vyrų lygybė ir šalinami moterų ir vyrų padėties skirtumai per priemonių, kurios užtikrina moterų ir vyrų lygybę darbo rinkoje, mažina moterų ir vyrų atlyginimų skirtumus, didina moterų ir vyrų pusiausvyrą priimant ekonominius ir politinius sprendimus ir aukščiausiose pozicijose, įgyvendinimą ir moterų, ypač kaimo, verslumo skatinimą.

- Remti pastangas siekti veiksmingesnio lyčių lygybės institucinių mechanizmų funkcionavimo ir geresnio lyčių lygybės horizontaliojo prioriteto valdymo, integruojant moterų ir vyrų lygybės klausimus į visas sritis ir skatinant sprendimo poveikio lytims vertinimą.

- Siekti, kad Europos lyčių lygybės institutas (EIGE) išliktų vienintelė ES agentūra lyčių lygybės klausimais ir nebūtų sujungta su kitomis agentūromis. Didinti EIGE matomumą Lietuvoje, tęsti glaudų bendradarbiavimą su EIGE, skatinti kitų ES valstybių narių ir šio instituto bendradarbiavimą.

13. Nediskriminavimas

- Remti Europos lygių galimybių visiems užtikrinimo ir nediskriminavimo skatinimo politiką ir jos plėtrą, kuria būtų užtikrinamas lygių galimybių ir nediskriminavimo politikos teisinių nuostatų veiksmingas taikymas praktikoje, atsižvelgiant į socialinę, ekonominę ir kultūrinę ES įvairovę.

14. Sveikatos sistemos tvarumas

- Remti iniciatyvas, prisidedančias prie sveikatos netolygumų mažinimo, sveikos gyvensenos ugdymo nuo ankstyvos vaikystės, ligų prevencijos ir sveikatos išsaugojimo.

- Palaikyti iniciatyvas, prisidedančias prie viešųjų sveikatos priežiūros paslaugų teikimo elektroninėje erdvėje plėtojimo.

- Remti naujų technologijų naudojimą, mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą ir skatinti keitimąsi gerąja patirtimi sveikatos apsaugos srityje.

- Iškilus didelėms tarpvalstybinėms grėsmėms sveikatai, dalyvauti prieš jas nukreiptose bendrose ES iniciatyvose.

15. Sklandus ES strategijos Baltijos jūros regionui (ESBJRS) įgyvendinimas

- Užtikrinti Lietuvai svarbiausių sričių – transporto, energetikos, žemės ūkio, inovacijų ir konkurencingumo – politikos įgyvendinimo tęstinumą ir pridedamąją vertę.

- Įgyvendinant ES sanglaudos politikos 2014–2020 m. nacionalines programas, reikiamą dėmesį skirti projektams, prisidedantiems prie ESBJRS įgyvendinimo, ypač mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų, kultūros ir kūrybinių industrijų, energetikos, transporto, smulkiojo ir vidutinio verslo, aplinkosaugos, klimato kaitos, švietimo ir užimtumo. Svarbu tam panaudoti ir kitus galimus finansinius išteklius – nacionalines, regionines, tarptautinių institucijų lėšas ir privatų kapitalą.

- Sustiprinti ESBJRS įgyvendinimo valdyseną ir stebėseną, visų pirma užtikrinti tvirtesnį politinį vadovavimą ir sprendimų priėmimą, veiksmingą koordinavimą.

16. Išteklius tausojantis ir į klimato kaitos problemas reaguojantis ūkininkavimas ir žuvininkystė

- Pasitelkiant Europos inovacijų partnerystę, spręsti dirvožemio derlingumo išsaugojimo, atkūrimo ir jo kokybės gerinimo problemas, skatinti tausojančią žemdirbystę ir taikyti aplinkosaugos principus.
- Įgyvendinti ES iniciatyvas, kurios leistų valstybėms narėms pačioms priimti sprendimus dėl genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) auginimo ir perdirbimo savo šalies teritorijoje.
- Remti tarptautines mokslines iniciatyvas, sprendžiančias klimato kaitos keliamas problemas.
- Užtikrinti tausų žuvų išteklių naudojimą ir stiprinti jų apsaugą jūrų ir vidaus vandenyse.

17. ES klimato kaitos ir energetikos politikos tikslų įgyvendinimas

- Didinti energijos vartojimo efektyvumą per daugiabučių ir viešosios paskirties pastatų atnaujinimą, ypatingą dėmesį skirti paramos iš ES struktūrinių fondų 2014–2020 m. galimybėms ir finansavimo poreikiams Lietuvos energetinio efektyvumo tikslams įgyvendinti po 2020 m.
- Siekiant iki 2030 m. 40% sumažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį, sugriežtinti ES prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemos veikimo reikalavimus ir nustatyti ES valstybėms narėms teisiškai privalomus išmetamųjų ŠESD kiekio mažinimo tikslus ES prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemoje nedalyvaujančiuose sektoriuose iki 2030 m.
- Remti tarptautines pastangas formuoti pasaulinę klimato kaitos politiką, įtvirtinant Lietuvos interesus ES pozicijos dokumentuose dėl tarptautinio klimato kaitos susitarimo, nustatančio teisiškai privalomus išmetamųjų ŠESD kiekio mažinimo tikslus po 2020 m.
- Skatinti subalansuotą ES atsinaujinančių energijos išteklių plėtrą.
- Skatinti Lietuvos įsitraukimą į žaliajai ekonomikai reikalingų inovatyvių technologijų kūrimą ir taikymą versle.

18. Baltijos jūros ir vidaus vandenų apsaugos užtikrinimas

- Iki 2020 m. pasiekti gerą Baltijos jūros ir tarpvalstybinių vandenų būklę ir ją išlaikyti, užtikrinant integruotą požiūrį į Baltijos jūros apsaugą.
- Tinkamai įgyvendinti Jūrų strategijos pagrindų ir Bendrosios vandens politikos direktyvų reikalavimus, bendradarbiauti su Baltijos jūros regiono šalimis ir koordinuoti jų veiksmus, rengiant ir įgyvendinant upių baseinų planus.

19. Biologinės įvairovės išsaugojimas ir dirvožemio apsauga

- Sustabdyti biologinės įvairovės nykimą, išlaikyti ir atkurti ekosistemas, įgyvendinti ES biologinės įvairovės strategijos tikslus iki 2020 m. ir taip gerinti teikiamų paslaugų kokybę.
- Skatinti diegti žaliosios infrastruktūros sprendimus ir taip gerinti vietinės augalijos ir gyvūnijos rūšių, buveinių ir kraštovaizdžio arealų būklę.
- Sustabdyti dirvožemio degradaciją, kuri tiesiogiai veikia vandens ir oro kokybę, biologinę įvairovę ir klimato kaitą, mažinti fizinę ir cheminę dirvožemio taršą, įskaitant taršą urbanizuotose teritorijose ir pramonės objektuose.

20. Aplinkos oro taršos, ypač urbanizuotose teritorijose, mažinimas ir oro kokybės gerinimas

- Užtikrinti, kad į aplinkos orą išmetamas teršalų kiekis neviršytų tarptautiniuose ir ES teisės aktuose nustatyto kiekio, oro teršalų koncentracija aplinkos ore neviršytų žmogaus sveikatai ir aplinkai nepavojingų aplinkos oro užterštumo lygio.
- Užtikrinti veiksmingą aplinkos oro taršos ir kokybės valdymą įgyvendinant ES teisės aktuose nustatytus oro kokybės, oro taršos sumažinimo 2020 m. tikslus ir uždavinius, didžiausią dėmesį skirti taršai mažinti kelių transporto, šilumos gamybos sektoriuose, įskaitant ir šilumos gamybą namų ūkyje.
- Siekti, kad, mažinant taršą kietosiomis dalelėmis, miestuose pagerėtų aplinkos oro kokybė.

III dalis

Lietuva veiksmingoje ES

Aktyviu piliečių dalyvavimu ES sprendimų priėmimo procese, griežtu sutartų taisyklių laikymusi, valstybių narių solidarumu grindžiama Lietuvos narystė ES.

Lietuva suinteresuota, kad, siekiant veiksmingos ES, būtų laikomasi ES vidaus taisyklių. Dėl to Lietuva aktyviai dalyvaus diskusijose dėl ES veikimo gerinimo ir ES vidaus taisyklių tobulinimo. Pirmiausia, būtina išnaudoti esamų sutarčių galimybes, o ne skubėti keisti šiuo metu galiojančias ES sutartis. Jeigu ES sutartys būtų keičiamos, tai taip, kad jos skatintų ES stiprinimą, o ne suskaldymą ir silpninimą. ES vidaus taisyklių srityje Lietuva pasisakys už subsidarumo ir proporcingumo principų veiksmingą taikymą ir svarbų nacionalinių parlamentų vaidmenį ES sprendimų priėmimo procese. Lietuva remia bendrijos metodo stiprinimą ir vieningos ES kūrimą, bendrų taisyklių taikymą visoms valstybėms narėms, sieks dalyvauti sustiprinto bendradarbiavimo iniciatyvose. Lietuva pasisakys už veiksmingą Europos išorės veiksmų tarnybą (EIVT).

ES plėtros perspektyva turi būti išnaudojama kaip viena svarbiausių ES priemonių demokratijai stiprinti ir ES vertybėms kaimynystėje skleisti. Veiksmingai išnaudojant turimus politinius, ekonominius ir teisinius svetus, bus siekiama Lietuvos strateginius interesus tinkamai atspindėti atliekant 2014–2020 m. laikotarpio Daugiametės finansinės programos (DFP) vidurio laikotarpio peržiūrą, taip pat derybose dėl DFP po 2020 m.

ES gebėjimas veikti veiksmingai tiesiogiai priklauso nuo valstybių narių solidarumo. Lietuva ne tik sieks kitų ES valstybių narių solidarumo Lietuvai svarbiais klausimais, ypač santykių su Rusija, energetikos ar ES finansinės paramos gavimo, bet ir pati sieks vadovautis šiuo principu kitoms ES valstybėms narėms svarbiais klausimais. Lietuva suinteresuota, kad būtų stiprinamas ES valstybių narių solidarumas įvairių ES sričių politikoje (negali būti solidarumo *a la carte*).

Siekiant tolesnės Lietuvos integracijos į ES, labai svarbus Lietuvos visuomenės įtraukimas į ES sprendimų priėmimo procesą ir ES piliečių ryšių stiprinimas. Lietuva remia aktyvų nevyriausybinių organizacijų ir piliečių įsitraukimą į ES sprendimų priėmimo procesą, taip pat ES vertybių stiprinimą ir gilesnę ES piliečių vertybinę konvergenciją. Dėl to bus skatinama gilesnė Lietuvos nevyriausybinių organizacijų integracija ir bendradarbiavimas su partneriais visoje ES, Lietuvos piliečių įsidarbinimas ES institucijose. Lietuva sieks dalyvauti kuriant bendrą Europos viešąją erdvę ir skleidžiant kultūrą ir taip stiprinti profesinius, kultūrinius, regioninius ryšius. Bus svarbu skatinti Europos pilietiškumo, pilietinių ir demokratinio dalyvavimo sąlygų ES lygiu gerinimą, ypatingą dėmesį skirti bendrai istorinei atminčiai puoselėti ir žinių apie totalitarinių režimų nusikaltimus sklaidai ES lygiu didinti, siekiant ES lygiu įvertinti totalitarinių režimų nusikaltimus.

Suprasdama švietimo, jaunimo, kultūros ir kūrybinių sektorių ir sporto indėlį į ekonomikos augimui ir socialinei gerovei, asmenybės ir pilietiškumo ugdymui palankios aplinkos kūrimą, Lietuva stiprins nacionalinių švietimo sistemų sąveiką, taip siekdama gerinti Lietuvos švietimo sistemos kokybę; skatins mokymo sistemų bendradarbiavimą su verslu ir užtikrins sklandų jaunų žmonių įsitraukimą į darbo rinką, remia visuomenės sveikatinamojo fizinio aktyvumo ir sąžiningo sporto plėtrą. Lietuva prisidės prie kultūros ir kūrybinių sektorių kompetencijų ir tarpsektorinį bendradarbiavimą

skatinančių iniciatyvų, užtikrins, kad kultūros ir kūrybiniai sektoriai kaip kūrybiškumo ir inovacijų šaltinis taptų patikimu socialiniu ir ekonominiu ištekliumi.

Lietuva taip pat remis pasaulyje konkurencingos ES audiovizualinės rinkos formavimą, tačiau sieks, kad ES nuostatos numatytų nacionalinio saugumo kriterijų audiovizualinių paslaugų srityje, ypač skleidžiant viešąją informaciją įvairiomis šiuolaikinėmis priemonėmis. Lietuva nuosekliai remis besimokančiųjų, jaunų žmonių, mokytojų, dėstytojų, kūrėjų ir kultūros operatorių judumo didinimo ir glaudžių ryšių tarp ES piliečių kūrimo iniciatyvas, puoselės kultūrų įvairovę kaip europinės tapatybės suvokimo pagrindą ir remis iniciatyvas, didinančias visuomenės, ypač jaunimo, dalyvavimą visuomeniniuose, demokratinuose ir ES sprendimų priėmimo procesuose.

ES lygmens iniciatyvos, skatinsiančios aktyvų piliečių dalyvavimą ES sprendimų priėmimo procese, stiprinsiančios sutartų taisyklių ir principų laikymąsi:

1. Veiksmingas sprendimų priėmimas ES

- Siekti didesnio ES institucijų veiklos veiksmingumo, tačiau nekeisti šiuo metu galiojančios ES pirminės teisės ir laikytis subsidiarumo ir proporcingumo principų.

- Remti lygiavertį Europos Parlamento ir ES Tarybos vaidmenį teisėkūros ir teisėkūros planavimo procesuose, skatinti visų teisėkūroje dalyvaujančių institucijų dialogą ir sklandų bendradarbiavimą.

- Siekti greitesnio ir sklandaus sprendimų dėl Lietuvos interesus atitinkančių prioritetinių ES iniciatyvų priėmimo ir užtikrinti jų kokybę ir įgyvendinimą laiku.

- Stiprinti Bendrųjų reikalų tarybos vaidmenį, rengiant Europos Vadovų Tarybos išvadas ir vykdamas horizontaliąją jų įgyvendinimo priežiūrą.

- Stiprinti nacionalinių parlamentų vaidmenį ES sprendimų priėmimo procese.

- Didinti piliečių pasitikėjimą ES, informuotumą apie galimybes naudotis ES teisėmis (laisvo judėjimo ir gyvenimo ES teise, piliečių iniciatyvos – dalyvavimo ES sprendimų priėmimo – teise ir kt.).

- Palaikyti bendrijos metodą, siekiant įtvirtinti valstybių narių naujus įsipareigojimus. Pritarti, kad tarpvyriausybiniams susitarimams būtų sudaryti tik išimtiniais atvejais, siekti, kad prie tokių susitarimų kuo greičiau prisijungtų to nepadariusios valstybės ir jie taptų ES teisyno dalimi.

- Dalyvauti Lietuvos interesus atitinkančiose sustiprinto bendradarbiavimo iniciatyvose, jei tokios būtų inicijuojamos, pasisakyti už atvirumą prisijungti prie iniciatyvų vėliau nusprendžiančioms valstybėms narėms.

- Siekti atstovavimo Lietuvai ES institucijose lygiateisiškumo, skatinti Lietuvos piliečius įsidarbinti ir jose užimti vadovaujančius postus, puoselėti ryšius su jais.

- Išnaudoti esamą ES agentūrų potencialą.

2. Stipri ir veiksminga Europos išorės veiksmų tarnyba

- Siekti koordinuoto ES požiūrio bendros užsienio politikos klausimais. Skatinti ES delegacijų ir ES valstybių narių diplomatinių atstovybių bendradarbiavimą trečiosiose šalyse, remti ES delegacijų tinklo plėtrą ir jų pajėgumų didinimą; siekti, kad ES delegacijos užtikrintų ES piliečių konsulinę pagalbą trečiosiose šalyse.

3. Veiksmingas ES plėtros politikos įgyvendinimas

- Vadovaujantis 49-tuoju ES sutarties straipsniu, remti tolesnę ES atvirų durų politiką, skirtą visoms Europos šalims, atsižvelgiant į jų valių ir pasirengimą.
- Siekti veiksmingo nustatytais ir objektyviais kriterijais grįstos ES plėtros politikos įgyvendinimo. Pabrėžtinai poreikis valstybėms kandidatėms laikytis ES vertybių, derinti savo užsienio politiką su ES šioje srityje priimamais sprendimais, gerinti verslo aplinką ir investicinį klimatą.
- Padėti ES narystės siekiančioms valstybėms ir pasidalyti savo integracijos į ES patirtimi, taip pat remti priemones, skatinančias ES valstybių narių ir narystės ES siekiančių šalių visuomenių paramą ES plėtrai.

4. Nacionalinius interesus atspindinti ES ilgalaikio finansinio programavimo politika

- Nustatyti nacionalinius prioritetus ir veiksmingai daryti įtaką būsimose derybose dėl dabartiniu finansiniu laikotarpiu Lietuvai svarbiausių ES finansinio programavimo politikos sričių – sanglaudos ir bendrosios žemės ūkio politikos, tolesnio finansavimo apimčių ir sąlygų. Visapusiškai siekti, kad tolesniame ES finansinio programavimo procese būtų tinkamai atspindėta Rytų partnerystės svarba.
- Vykdyti kryptingą ir nuolatinį darbą su ES institucijomis ir sprendimų priėmėjais siekiant adekvataus finansavimo skyrimo Ignalinos programai tolesnės DFP laikotarpiu.
- Siekti, kad tolesnėje DFP būtų numatytas tinkamas Kaliningrado tranzito schemos finansavimas.
- Atliekant vidurio laikotarpio 2014–2020 m. DFP peržiūrą, siekti užtikrinti tolesnę ES priimtų įsipareigojimų vykdymą.

5. ES įsipareigojimų vykdymas ir politinių prioritetų įgyvendinimas ES biudžeto kontekste

- Aktyviai dalyvauti diskusijose formuojant metinius ES biudžetus, siekiant užtikrinti pakankamą finansavimą Lietuvai prioritetinėms ir didžiausią pridėtinę vertę ES kuriančioms sritims.

6. Moderni ir veiksminga švietimo sistema, skatinanti ekonomikos augimą ir socialinį vystymąsi

- Užtikrinti švietimo tikslų, patvirtintų strateginiuose ES Tarybos dokumentuose, įgyvendinimą: siekti mažinti anksti mokyklą paliekančiųjų skaičių, skatinti švietimo prieinamumą, kokybę ir veiksmingumą, stiprinti mokymosi visą gyvenimą principo įgyvendinimą, ypač didelį dėmesį skirti suaugusiųjų mokymuisi skatinti.
- Skatinti abipusius kokybiškus moksleivių, mokytojų, studentų ir dėstytojų mainus; siekti dvikrypčių mainų balanso, t.y. atvykstančių moksleivių, mokytojų, studentų ir dėstytojų skaičių artinti prie išvykstančių iš Lietuvos.
- Dalyvauti bendradarbiavimo/pasikeitimo gerąja patirtimi iniciatyvose, siekiant gerinti švietimo kokybę.
- Įgyvendinti mokymosi visą gyvenimą principą, skatinti jaunimo užimtumą ir taip remti susitarimo dėl Europos pameistrų aljanso įgyvendinimą.
- Remti iniciatyvas, skirtas ES ir Lietuvos darbo rinkos poreikius tenkinantiems žmogiškiesiems gebėjimams ugdyti, ypač gamtos mokslų, inžinerijos, kūrybinių industrijų ir technologijų srityse.

7. Aktyvus jaunimas

- Prisidėti prie naujų ir remti jau esamas ES iniciatyvas, sudarančias sąlygas jaunimui aktyviai dalyvauti primant ir įgyvendinant jiems skirtus nacionalinius ir ES sprendimus ir taip skatinti jų politinį ir socialinį aktyvumą, taip pat iniciatyvas, padedančias integruotis į visuomenę ir sklandžiai pereiti iš švietimo sistemos į darbo rinką.

- Aktyviai prisidėti prie ES jaunimo politikos tarpsektoriškumo plėtojimo, siekiant užtikrinti, kad horizontalūs jaunimui skirti nacionaliniai ir ES sprendimai būtų priimami glaudžiai bendradarbiaujant visiems susijusių politikos sričių atstovams ir į jų priėmimą įtraukti jaunimo atstovai.

8. Konkurencingi ir augantys kultūros ir kūrybiniai sektoriai

- Skatinti kultūros ir kūrybinių sektorių prieinamumą ir naujų auditorijų formavimą per perėjimą prie skaitmeninių technologijų, naujų verslo ir vadybos modelių; stiprinti tarptautinę tinklaveiką, tarptautinę kultūros ir kūrybinių produktų sklaidą ir kultūros profesionalų, ypač menininkų, mobilumą, šalių kultūros ir kalbų įvairovę per dalyvavimą Europos kultūros ir audiovizualinio sektoriaus rėmimo programoje „Kūrybiška Europa“.

- Stiprinti kultūros ir kūrybinių sektorių sąveiką su kitais sektoriais: plėtoti integruotas kultūrą įtraukiančias strategijas, apimančias ES, nacionalinio ir regioninio valdymo lygius ir užtikrinančias veiksmingą pilietinės visuomenės, viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę ir per tai skatinti tvarų ekonomikos augimą ir socialinę įtrauktį.

- Formuoti įrodymais grindžiamą kultūros politiką: atskleisti kultūros ir kūrybinių sektorių indėlį į šalies ekonomiką, ES ir nacionaliniu lygiu kurti kultūros palydovinių sąskaitų sistemas ir suderinti kultūros statistikos metodiką ir standartus.

9. Tvirti ir glaudūs ES piliečių ryšiai ir stipri europinė tapatybė

- Skatinti Lietuvos kultūros operatorių įsitraukimą į ES kultūros bendradarbiavimo tinklus, propaguoti kultūrų įvairovę.

- Pasitelkiant Europos pilietiškumo skatinimo ir istorinės atminties išsaugojimo programą „Europa piliečiams“, didinti Lietuvos piliečių supratimą apie ES, jos istoriją ir įvairovę; aktyvinti ES lygio diskusijas dėl totalitarinių režimų nusikaltimų.

- Skatinti visuomenės pilietiškumą ir gerinti pilietinio ir demokratinio dalyvavimo ES lygiu sąlygas.

10. Konkurencinga ir atsakinga audiovizualinė rinka

- Sukurti vienodas teises sąlygas skirtingų formų ir įvairiomis ryšio priemonėmis teikiamoms audiovizualinėms paslaugoms, siekiant subalansuotos rinkos plėtos ir veiksmingos vartotojų, ypač vaikų, apsaugos.

- Siekti kuo greitesnio Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos nuostatų pakeitimo, kad būtų numatyti veiksmingi kriterijai audiovizualinių paslaugų teikėjų jurisdikcijai nustatyti, sukurtas veikiantis mechanizmas tarpvalstybiniam ginčams spręsti, įtvirtintas audiovizualines paslaugas priimančios valstybės institucijų sprendimų dėl programų turinio taikymas ir veiksminga nacionalinio saugumo principo apsauga audiovizualinių paslaugų srityje.

- Aktyviai dalyvauti ES iniciatyvose, prisidedančiose prie žiniasklaidos raštingumo ir visuomenės kritinio informacijos vertinimo ugdymo.

11. Fiziškai aktyvi visuomenė, sąžiningas sportas ir jo indėlis į ekonomiką

- Remti ES iniciatyvas, skatinančias sveikatinamąjį fizinį aktyvumą, didelį dėmesį skiriant jaunimo fiziniam švietimui.
- Skatinti sąžiningo sporto vystymą, ypač kovą su dopingo vartojimu ir susitarimais dėl varžybų baigties.
- Tęsti sporto sektoriaus poveikio ekonomikai vertinimą, remti naujas iniciatyvas, susijusias su sporto kaip sektoriaus ekonominės svarbos stiprinimu.

12. Tarpusavio pripažinimo principo stiprinimas

- Siekti, kad ES teisingumo erdvėje teismų sprendimai ir kiti dokumentai būtų pripažįstami ir vykdomi be papildomų tarpinių procedūrų.
- Skatinti tinkamą galiojančių tarpusavio pripažinimo priemonių įgyvendinimą ir jų veiksmingam veikimui trukdančių kliūčių šalinimą, o derybose dėl naujų teisėkūros iniciatyvų remti pažangių, veiksmingų ir greitai veikiančių procedūrų nustatymą.
- Remti valstybių narių institucijų tarpusavio pasitikėjimo stiprinimą neteisėkūros priemonėmis, tokiais kaip ekspertų mokymai, keitimasis gerąja praktika, tarpusavio vertinimai ir kita.

13. Pagrindinių teisių apsaugos stiprinimas

- Remti veiksmingesnę ES pagrindinių teisių chartijos įgyvendinimą, išnaudoti tam įvairias neteisėkūros priemones ir Pagrindinių teisių agentūros potencialą.
- Siekti kuo greičiau baigti ES asmens duomenų apsaugos teisinės sistemos reformą. Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas turėtų nustatyti aukštus pagrindinių teisių apsaugos standartus ir kartu sukurti palankią teisinę aplinką ES skaitmeninės ekonomikos plėtrai. Duomenų apsaugos direktyva turėtų nustatyti horizontalius duomenų apsaugos standartus teisėsaugos srityje, kurie sudarytų sąlygas veiksmingam valstybių narių institucijų bendradarbiavimui sprendžiant vidaus saugumo klausimus.
- Remti ES prisijungimo prie Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos procesą, atsižvelgiant į ES Teisingumo Teismo pateiktą nuomonę.
- Remti priemones, kuriomis siekiama kovoti su rasizmu, ksenofobija ir neapykantos nusikaltimais, ir skatinti, kad visose ES valstybėse narėse būtų tinkamai įgyvendintas ES Tarybos pamatinis sprendimas dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis ir apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis.

14. Veiksminga ES baudžiamoji politika ir kova su sukčiavimo veiksmais

- Siekti, kad naujos ES teisės derinimo taisyklės baudžiamosios teisės srityje būtų nustatomos tik pagrįstai ir argumentuotai įsitikinus, kad tai yra vienintelė priemonė tikslui pasiekti.
- Remti teisėkūros iniciatyvas, kuriomis siekiama veiksmingiau kovoti su sukčiavimo, korupcijos, pinigų plovimo veiksmais ir kitomis susijusiomis nusikalstamomis veikomis ir jomis ES biudžetui daroma žala.

- Siekiant didesnio ES veiklos skaidrumo ir aiškumo ES piliečiams, visapusiškai remti kuo greitesnį ES prisijungimą prie Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupės (GRECO) veiklos.
- Remti pažangą derybose dėl pridėtinę vertę turinčios ir veiksmingai veikiančios Europos prokuratūros, pagrįstos kolegialiu valdymo modeliu, įsteigimo.